

Pierwszy w Polsce Ogród Doświadczeń powstanie w Czyżynach

WIDZIEĆ, SŁYSZEĆ I CZUĆ

W miniony poniedziałek w Czyżynach przy al. Pokoju naprzeciwko M1 dokonano wmurowania aktu erekcyjnego pod budowę pierwszego w Polsce Ogrodu Doświadczeń. Tego symbolicznego aktu dokonał Prezydent Miasta Krakowa Jacek Majchrowski (na zdjęciu), który od samego początku był orędownikiem stworzenia w tym miejscu niepowtarzalnego miejsca edukacji dzieci i młodzieży. Rada Parku powołana w czerwcu 2006 r. przez Partnerstwo Inicjatyw Nowohuckich, które jest twórcą idei Ogrodu zaproponowała, aby patronem tego miejsca został obywatel świąta Stanisław Lem. Wszystko na to wskazuje, że w przyszłym roku nastąpi otwarcie Parku Edukacyjnego, atrakcyjnego miejsca dla krakowian oraz turystów.

Tygodnik

Śr. nakład 12000 egz.

Zasięg lokalny

★★★

Specyfika Ogrodu Doświadczeń jako ekspozycji plenerowej koncentruje poznanie na doznaniach wzrokowych, słuchowych i szeroko rozumianym dotyku, włączając w to poczucie równowagi, percepcję ruchu, odczuwanie przyspieszeń. Proponowane w Ogródku Doświadczeń trzy

typy stanowisk edukacyjnych scharakteryzować można, na nasz użytek, pojęciami: *badacz-uczestnik*, *badacz-eksperymentator* i *badacz-obszernik*.

◆ *Badacz-uczestnik* jest elementem badanego układu fizycznego, poznaje tworząc eksperyment uczestnicząc w nim i doświadczając na sobie przebiegu zjawiska fizycznego. Ten typ eksperymentu nazwiemy sensorycznym.

◆ W doświadczeniach interaktywnych przedmiotem badania jest zestaw doświadczalny. *Badacz-eksperymentator* uruchamia doświadczenie i obserwuje jego przebieg pozostając na zewnątrz układu eksperymentalnego. W niektórych przypadkach może modyfikować warunki początkowe i przebieg zjawiska.

◆ *Badacz-obszernik* nie kreuje zjawiska fizycznego, zjawisko lub eksperyment przebiega swoim naturalnym torem lub jest przeprowadzane przez inne osoby. *Badacz-obszernik* nie ma żadnego wpływu na przebieg zjawiska.

Najbardziej twórcze i wartościowe są eksperymenty grupy 1 i 2. Jednakowoż istnieją też bardzo wartościowe eksperymenty grupy 3, zwracające uwagę na aspekty rzeczywistości, których zwykle sobie nie uświadamiamy. W koncepcji realizacji Ogrodu Doświadczeń proponujemy zestawy dydaktyczne reprezentujące wszystkie trzy powyższe grupy.

★★★

Prezentowanie walorów edukacyjnych poszczególnych urządzeń czy zestawów eksperymentalnych w tym miejscu byłoby niepotrzebnym powtarzaniem treści zawartych w opisach poszczególnych zestawów doświadczalnych. Warto jednak podkreślić nadrzędny cel jaki przyświecał przygotowanej koncepcji merytorycznej. Chciano zachęcić odbiorcę do uczestnictwa w procesie poznawczym przez zmaksymalizowanie czynnika sensorycznego i interaktyw-

nego. Chciano, aby odwiedzający Ogród Doświadczeń, niezależnie od tego czy jest przedszkolakiem czy dojrzałym człowiekiem włączył się aktywnie w proces poznawania przyrody, by ujrzał jej aspekty często umykające w codziennym postrzeganiu świata, by stał się badaczem-uczestnikiem, równocześnie odkrywając, że poznawanie praw przyrody może być znakomitą zabawą, fascynującą przygodą zarówno intelektualną jak również często aktywnością stricte fizyczną. Dlatego też niecelowe jest na tym etapie przeprowadzanie klasyfikacji proponowanych zestawów edukacyjnych w kategoriach wiekowych. Każde ze stanowisk daje szansę dowiedzenia się o przyrodzie czegoś nowego niezależnie czy odbiorca jest stary czy młody. Być może dla dzieci niektóre zjawiska mogą wydawać się czymś magicznym, ale ich oswojenie przez samodzielne, interaktywne w nich uczestnictwo doprowadzi stopniowo do odkrycia, że dają się one wytłumaczyć racjonalnie.

★★★

Z praktycznego punktu widzenia ekspozycje można pogrupować w następujące działy: □ Część ogólna (zestawy 1 – 10) uświadamia skalę wielkości otaczającego nas świata, od skali atomowej, przez przyrodę ożywioną, do skali bliskiego Kosmosu (Układ Słoneczny). Daje też poznać strukturę powierzchni Ziemi, jej ścieżek, skał i minerałów poznawanych dotykiem stóp i rąk. Uświadamia też bieg czasu, patrząc na piasek przesypany się w klepsydrze czy ruch cienia na tarczy zegara słonecznego; □ Optyka (zestawy 11 – 27) prezentuje podstawowe prawa optyki geometrycznej i falowej dając zwiedzającym szansę zabawy światłem i barwą. Podkreśla szczególne znaczenie zmysłu wzroku jako formy kontaktu z otaczającym światem. Wprowadza w świat iluzji optycznych. □ Zabawy z dźwiękiem to zestawy 28–37 ukierunkowane głównie na różne sposoby wytwarzania dźwięków, ale zwracające również uwagę na oddziaływanie dźwięków na człowieka. □ Dźwięk jako szczególny przykład fali mechanicznej w naturalny sposób prowadzi do kilku zestawów (zestawy 38 – 43) prezentując różne aspekty drgań harmonicznym ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska rezonansu. Bardzo ciężkie kamienne wahadło pozwalające poznać świat drgań, a równocześnie podstawy dynamiki stanowi przejście do następnego działu ekspozycji. □ Na stanowiskach edukacyjnych 44–56 zwiedzający, stając się częścią układu doświadczalnego, uczestniczą w poznawaniu przyrody, poznając świat sił działających statycznie i dynamicznie. □ Pozostałe stanowiska (57–61) dotyczą cieczy w warunkach statycznych i w ruchu.

Osobiście, jako inicjator powstania Ogrodu Doświadczeń, którego idee – po zobaczeniu pierwowzoru w Norimberdze – opisałem na łamach „Głosu”, nie mogę doczekać się jego otwarcia.

SŁAWOMIR PIETRZYK
Fot. Marcin Pietrzyk

Tygodnik

Śr. nakład 12000 egz.

Zasięg lokalny

Z końcem 2005 r. Zarząd Gospodarki Komunalnej w Krakowie (obecnie Krakowski Zarząd Komunalny) zgłosił ofertę współpracy i przystąpienia do Partnerstwa na Rzecz Rozwoju „Partnerstwo Inicjatyw Nowohuckich”, które zostało utworzone 29 czerwca 2005 r., a jego koordynatorem jest Danuta Szymońska, dyr. Ośrodka Kultury C.K. Norwida. Zadanie jest realizowane w ramach programu operacyjnego – Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL – Działanie 2. W dniu 09.02.2006r. podpisany został aneks do Umowy o Dofinansowania Działania 2 pomiędzy Krajową Strukturą Wsparcia a Administratorem działającym w imieniu całego Partnerstwa wprowadzający do partnerstwa dwóch nowych partnerów: Zarząd Gospodarki Komunalnej i Stowarzyszenie „U Siemachy”. W ramach tego działania Krakowski Zarząd Komunalny prowadzi inwestycję wspólnie ze Stowarzyszeniem „U Siemachy”. KZK jest jednak wiodącym partnerem (jednym z 12), przejmującym na siebie przygotowanie inwestycji: w tym dokumentacji oraz realizację tzw. Parku Edukacyjnego w obszarze Parku Lotników Polskich od strony al. Pokoju. Natomiast Stowarzyszenie „U Siemachy” odpowiedzialne będzie za prowadzenie kampanii promocyjnej i edukacyjnej dla szkół z rejonu Małopolski oraz udział w tworzeniu Biura Parku i współpracy na wszystkich etapach realizacji projektu. Z ogólnej kwoty środków przeznaczonych z programu EQUAL KZK dysponuje kwota: 1 800 000 zł, z czego: ● 1 690 000 zł to środki związane z celami inwestycyjnymi prowadzonymi przez KZK ● 110 000 zł to środki związane z celami promocyjnymi i edukacyjnymi prowadzonymi przez Stowarzyszenie „U Siemachy”.

***

Na bazie projektów norymberskich Krakowski Zarząd Komunalny zlecił adaptację i wykonanie urządzeń edukacyjnych, które będą się znajdowały na terenie parku. Będą to urządzenia: ■ związane z oddziaływaniem siły (huśtawki, elementy ukazujące działanie siły grawitacji etc.), ■ związane z utrzymywaniem równowagi (równoważnie, obrotowe tarcze, trampolina etc.) ■ dotyczące zjawisk: drgań i fonii ■ związane z działaniem wody (turbiny wodne, jazy, wodospady etc.) ■ odpowiedzialne m.in. za zmysły: dotyk, słuch, węch etc.

Dodatkowo KZK jest odpowiedzialny za stworzenie Biura Parku, które po zakończeniu projektu będzie prowadziło działalność edukacyjną, kulturalną i rekreacyjną na terenie Parku Edukacyjnego. Przewiduje się

utworzenie nowych stanowisk pracy (ok. 5 osób). W ramach zadań statutowych KZK rozpoczął realizację zagospodarowania parku oraz budowę budynków recepcyjnego z zapleczem warsztatowo-magazynowym oraz kawiarnią. W budżecie miasta przewidziano na ten cel w 2006 r. 580 000 zł i Gminnym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej 650 000 zł oraz 6 300 000 zł w 2007 r.

***

Biuro Ingarden&Ewy działając na zlecenie KZK opracowało koncepcję funkcjonalną parku z określeniem granic parku oraz dokumentację projektową I etapu. Obecnie rozpoczęto realizację I etapu. Krakowski Ogród Doświadczeń o powierzchni około 6 ha będzie zlokalizowany w południowo-wschodniej części 60-hektarowego Parku Lotników Polskich przy al. Pokoju, vis à vis supermarketu M1. Wybrana lokalizacja Ogródu wydaje się być optymalna, ze względu na bardzo dobrą dostępność komunikacyjną miejsca, sąsiedztwo kompleksu Akademii Wychowania Fizycznego i Wydziału Mechanicznego Politechniki Krakowskiej, bliskość instalacji technicznych, a także obecność dużej przestrzeni zieleni miejskiej. Projektowany Ogród Doświadczeń stanowić będzie wielką atrakcję powiązaną z planowaną w sąsiedztwie przy centrum handlowym Plaza halą widowiskowo-sportową oraz funkcjonującym w Czyżynach Muzeum Lotnictwa. Jego przewidywaną niepowtarzalną wartość zapewni nie tylko interesująca pod względem merytorycznym wystawa edukacyjna, ale także tkanka architektoniczna obiektów umiejętnie wkomponowanych w zieleni oraz walor krajobrazowy. Główna brama Ogródu Doświadczeń stanie się zapowiedzią charakteru całego założenia, w którym istotnym i powtarzającym się elementem będzie nowoczesna konstrukcja przenikająca się z bujną zielenią. Tuż obok bramy głównej będzie zlokalizowany pawilon recepcyjno-warsztatowy podzielony na dwie: kasy biletowe, biuro informacji turystycznej połączone z niewielkim kioskiem, w którym będzie prowadzona sprzedaż pamiątek i folderów, pokój przewodników, zaplecze sanitarne dla personelu oraz kuchnię. Drugim obiektem kubaturowym będzie pawilon kawiarniano-administracyjny, mieszczący również sale konferencyjne, który został zaprojektowany przy wschodniej granicy Ogródu, na skraju polany otoczonej od północy malowniczym starodrzewem. Budynek zostanie zlokalizowany bezpośrednio nad płytkim zbiornikiem wodnym o powierzchni około 0,5 ha. Akwen

umożliwi wprowadzenie do oferty ekspozycji, urządzeń związanych z wykorzystaniem wody, będzie pełnił rolę estetycznej bariery zabezpieczającej południowo-wschodni narożnik założenia oraz będzie stanowił atrakcyjny element krajobrazu. Ulokowanie pawilonu na tle starodrzewu nad powierzchnią zbiornika wyeksponu-

je jego architekturę oraz uatrakcyjni walory kawiarni z tarasem, przewidzianym jako pomost nad wodą. Do pomostu będzie przycumowana dryfująca tratwa z kilkoma stolikami kawiarnianymi. Delikatna, lekka architektura pawilonu ma sprawiać wrażenie wtopionej w zielone tło, przenikającej się z zielenią i harmonijnie współpracującej z kompozycją otoczenia. Duże znaczenie w ogólnym wizerunku pawilonu odegra odbicie jego elewacji w tafli sadzawki i wykorzystanie w architekturze naturalnych materiałów. Kluczowym elementem projektowanego Ogródu są Urządzenia edukacyjne, dlatego platformy na których zostaną ustawione muszą być odpowiednio wyeksponowane i usytuowane w sąsiedztwie ciągów komunikacyjnych. Ich nieregularne „poszarpane” kształty przypominają liście. W centralnych częściach placów, których powierzchnia nie przekracza 150 m², zostaną zamontowane urządzenia. Realizację parku rozpoczęto w tym roku, a zakończenie nastąpi latem 2007 r. Ogród Doświadczeń wpisując się w konwencję szczególnych krakowskich ogrodów (Ogród Botaniczny, Ogród Zoologiczny), jest skierowany przede wszystkim do dzieci i młodzieży szkolnej, (choć także do dorosłych), do mieszkańców Krakowa, a nawet regionu. Ideą Ogródu Doświadczeń jest poznawanie wiedzy poprzez sensoryczne doświadczenie zjawisk, przeżywanie ich, odczuwanie własnymi zmysłami, w przeciwieństwie do szkolnego podejścia polegającego na przyswajaniu „suchej” wiedzy z podręczników. Nauka poprzez zabawę ma rozbudzać wyobraźnię i wrażliwość zwiedzającego. Przedsięwzięcie utworzenia parku edukacyjnego „Ogród Doświadczeń” w Krakowie, jest największym zadaniem projektu „Nowa Huta Nowa Szansa” realizowanym w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL.

Tygodnik

Śr. nakład 12000 egz.

Zasięg lokalny

